

ACC. N:R M. 15864:1-12.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Olava Andersson, Lunnarp*
Härad: *Ingelstad* Berättare: " " "
Socken: *Kvinnestad* Berättarens yrke: *fru*
Uppteckningsår: *1963* Född år *1897* i *Lunnarp*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Hemmets prydnad. s. 1-12.

LuF 49

19/11-63

Skriv endast på denna sida.

1201

ACC. N:R M. 15864:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Wennerströms Drydande.

Från min förfäddare, en lantbrukare som
 i Tvearstad, minns jag särskilt att man till
 pingsten tog in stora buketter av blommor och
 högg. (Dessa höggkonstnär härrör sig från början
 av 1800-talet.) De var galven nyskuren, och
 pyntat och fejat förväggligt i huset. Galven stöddes
 inte med sand eller betong. Det var en äldre
 ord som jag inte har personligt minne av.
 Trasmattor fanns även galvet i döryr stugan.
 I matskåpet som också användes som var-
 derstuga, och delvis fick utgåva storken fanns
 en fyrkantig lit rockmåla under det stora
 runda bordet som stod mitt på galvet. Wen-
 neströms gångmattor var placerade runt om.
 Vid sidan av detta rum fanns en liten
 kammare, en fönster, och här hade man en

Aug 49

19/11-63

1911-11-19

köpt maten en s.k. krysselmatta under det
hela bordet som stod mitt på golvet.

- Det jag ert firas det numera ingen här i
trakten som bestör golvet med sand eller
barklöss. - Tills julen, och vid andra högtider
lyftes trasmattona ut mot nyare trasmatton
som fick ligga på övre korgen, för att sedan
sparas till nästa högtid.

Väggpyrnader.

Mycket tavlor fanns vid den tiden inte
i mitt föräldrahem. Men jag minns särskilt
ett par väggpyrnader. Den ena förestände Kvern-
stadskyrkan. Man hade ritat ritat av kyrkan
och vänt upp den i rödlakarsteknik. På den
tiden anordnade mina föräldrar prästlönsbe-
ställt i Kvernstad och bodde inläse kyrkan där
över den dåvarande prästen i församlingen teol. dr.
F. Hallgren bodde i en annan bodadslänga i

den kringbyggda gåden. - Bonaden ifråga hade
blå kaktusfärg och kyrkan var värd i svart
och vitt. Tyvärr finns bonaden inte bevarad.

En annan väggbonad som också pryddes var-
dagskrammet var rydd på gullestämme i
glada färger. Den var till formen långsmal
och figurerna utgjordes av gubbar och gummor
som höll varandra i hand. Pärnadsättet var
o.k. dukagångsteknik. En annan "skojig"
väggbonad som vi kann brukade få och läsa
texten på och undra vad den kunde betyda,
var en ganska stor fyrkantig sak, även den rydd
i gulle. Den föreställde en stor racker åt bem-
härds hund. Och under stod det broderat: "My
little dog, wov, wov."

Man hade fått den i present från en dam
som hade plats i en läkarfamilj i Gäddede.
Några speciella tavlor från barnvårskrammet

på den tiden minns jag inte. Men de teolor
som brukade pryda väggarna i lauten
då, var i allmänhet oljetryck med religiösa
motiv, eller med jaktmotiv från England, eller
med svenska landskapsmotiv. Den ena ofta före-
kommande teolarna var porträtt av prästman som
under en antas är verket i församlingen samt
en bild av församlingens kyrka. Vidare fanns
det minsta teolor från födelseögon och dödsfall
inom familjen. De var klippa i papper eller
målade av bygdekonstnärer. Från vår familj finns
bevarad en minsta teolarna ägnad min morfar fö-
tornas 20-årsdag, där fötornas far själv med sin-
liga stil skrivit en vers. Vidare finns en minsta teolarna
över en syster till min morfar som gick bort i
spå av ålder. Dessa båda teolor har gjorts av kyrkosty-
kollens döttrar de o.k. "prästamansdöttrarna" som
var konstnärligt lagda, och som tog emot beställningar

på sådana teator. (Hollenius verkade i Komstad åren 1836-1891).

Centring år 1910 blev det mycket modernt att på väggkonsterna få linna- eller konstsvär med broderade tänkespråk och lättsjungaer. Dessa väggprydnader har jag närmare beskrivit i en tidigare uppsättning.

Bords- och Skåpprydnader.

Till vardags hade man inte dek för bordet i dagligslagan, utan en trävit bordskiva, som ofta skivades. I såvälja hem fanns o.k. stenbord d.v.s. bord med stenskiva o.k. "Komstadsflis." Till högen på 1900-talet (centring 1910) kom vaxduken i marknaden och blev allmänt använd. Till varje jul var det vanligt att en ny vaxduk till köksbordet köptes och den gamla kastades bort. I salen och kammaron hade vi i min barndomsrum verkade ganska

Stora vita dukar och lila vardags beuvävad Kulört
koeersellsduk. Vid julhögtiden beuvävad sylleduk i
oppkämpla. När det dukades till kalas för gäster
had vi vita beuvävda linnedukar. Jag kan inte
minnas några särskilda koadsprydnader från den
tiden, således i början på 1900-talet, utan att
koadet pryddes med blommor som näckelväxt
och med klippta tæntgubbar och ljus vid jul-
högtiden. Vid påsk fick ägg färgade i lökskal,
utgåva koadsprydnad. På skafferihyllorna lades
papper där man själv klippte en bild i mönster
då de hängde ned för hyllorna. På byrå i kammaren
var det färdigt med små prydnadsaker. Förutom
portärr i glöskitade kammar fanns många slags små
porcelänsfigurer.

Spisar.

I dagligstugan, där såväl husbondsfolk som tjänstfolk intog sina måltider fanns en svart järnspis för vilken också maten delvis lagades. Sålunda en köksspis. På sommaren tillreddes maten i ett erttekök som också hade järnspis.

I salen, som även användes av familjen som dagligrum, hade vi en hög svart järnspis med luckor och rinner som omstäl vid v. värmeskåp.

Överst på spisen var en järnkrona placerad.

Man kan således säga att denna spis var sommar- såväl i trapphallen eldstad och askkål, värmeskåp, samt kronan som utgjorde en prydnad överst på spisen. Vintern hade ingen eldstad.

Belysning.

I skafferi hade vi en liten lilla ljus-
fotoculampa med rent glas. I dagligstugan

hängde en enkel fotogenlampa med metallskärm
över matbordet. Och vid spisen i samma rum
var en vägglampa med skärm. I salen fanns
en finare taklampa med prisma. Den var av
någon slags gulmetall och hade en vit porcelins-
kupa. På bordet i kammarn stod en fotogenlampa
med vackra fat och ljusstöd glaskupa.

Till jularna pryddes lampan i dagligstugan med
kunnigt kalot (kåse) papper med klippta julmotiv.

Blommor.

Till söndagen tog man in blommor i
vas. Jag minns särskilt att mor brukade
odla lövkojor, sommarflor och höstflor, neseda
och penslar, pioner och gammaldagsrosor i träd-
gården. Som fönsterblommor hade mor myrten
aloe pelargon och feckior bl.a. Man lyfte stichblingor
och det ansågs turdant att "knipa" en planta obemärkt.

Andra prydnader.

Några andra prydnader såsom kalm-
kronor o. d. minns jag inte från den tiden.
Julleknader av papper, julleordlöpare, klippa pappers-
gästlager och tavelgubbar förskönade ju den julen.

År 1912 flyttade mina föräldrar till en
nybyggd villa i Stationsområdet. Där hade de
kynliga köpt och annan möblering varför
prydnaderna av betydelse blev av betydelse. Korkmat-
tor lades på de flesta golven. Här kom var möb-
lerat i gammaldags stil med allmogemåttat blå-
målad med blommativ bl. a. Detta rum kallades
för blåa rummet. Här fanns bl. a. ett stort
stencilbord och på detta en hel mängd antika saker,
lysstakar, krus, stopp, m. m. Där var även
skåp stod en gammal seppertinn och på en
"pulpet" fanns det olika föremål i Kobalt.

De väggarna i det lilla rummet hängde förstoringar av
mina mor- och farföräldrars samt en del andra smi-
tekonst med religiösa motiv. De galot bevarade yll-
garnmetten i rosengång.

Till matrummet hade skaffats nya mätelur kuffar,
saffra bord och stolar. Skålar i glas och kristall pryddes
kuffen. Dubar i bomullsväp med blåmestare
i skattkåsen hade också till bord och kuffar.

Till sovrummet hade köpts en storn och kryssat-
matta och två par blåmestardalar. I sängkammaren
hängde två par gamla stora oljeteckningar med religiösa
motiv.

År 1914 köpte mina föräldrar en stänc-
gård med ännu nybyggd bostadslänga.

För den nya mätelur köptes väpna pryddet av
hemmet också förändrades något. Här på nya
teckningar beständes av en liggande konstnär som måla-
de såväl det nybyggda som förutvarande hem-

omt. Hon känd bebyggdsförskare Arvidsson i
Östra Kvernstad målade två taalor. Vidare målade
Erens Lindberg, Lundstoms, och par ^{avvarse och mest} ~~par~~ från
Kvernstads prästgård (föret varade hemmt.) Hon
är ju bekaat och berömd för sina Taalor som skidas
allmogelivst. I Östlön. Textilerna kompletterades
med hemvävda draperier och korden med gamla
mönster. Yttrebjan Rudas och dukar broderades
erligt tidens smak. Bl.a. hade det lilievit modernt
med dukar avoda i tennt o.k. glasmass och batist.

Å 1927 lämnade mina föräldras lauthuset
och byggde ännu en fastighet i Durnaeys stations-
sambände. där de bosatte sig. Nu blev det inga
stora förändringar bekräftade hemmet pryddes
utan inom vi alltså. Men var nämligen
mycket intresserad av vickning. Jag minns sär-
skilt att hon visade gärdens en obekant komulls-

garn där mönstret bl. a. utgjordes av stiliserade
blåemotiv. Sövat i vardagsrummet som matrum-
met fanns sådana gardiner. Det var också modernt
med vita virkade berygöretkast. Och det virkade
mor såväl till eget behov som till gåvor åt oss
barn. Dikari virkade hon smådukar och tallriks-
mellanlägg av fint garn och i vackra mönster, såsom
Ruddar och plåster i ullgarn. För som var intresserad
av antikviteter skaffade utländigare några sådana
förydnadsföremål.